

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **L. H.**, bývajúcej v N., zastúpenej JUDr. M. K., advokátom v N., proti žalovanému **Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra**, sídliacemu v Nitre, Štefánikova 88, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 8 C 45/2003, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. júna 2011, sp. zn. 5 Co 234/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **odmieta**.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 30. júla 2007, č.k. 8 C 45/2003-129, návrh žalobkyne zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že žalovaný nebol vo veci pasívne vecne legitimovaný. Žalobkyňa sa vo veci domáhala náhrady škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., avšak ako žalovaného neoznačila zodpovedný subjekt, t. j. štát, ale orgán, ktorého nesprávny úradný postup namieta. Svojho nároku sa teda domáhala voči subjektu, ktorý nie je nositeľom právnej povinnosti. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. októbra 2008, sp. zn. 5 Co 18/2008, rozsudok prvostupňového súdu potvrdil a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobkyne uznesením z 29. júla 2010, sp. zn. 2 Cdo 239/2009 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa v priebehu odvolacieho konania požiadala o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Tým, že o návrhu žalobkyne na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov rozhodol odvolací súd, ktorý túto žiadosť zamietol, ocitla sa žalobkyňa v postavení, kedy nemohla požiadať o preskúmanie tohto rozhodnutia v rámci riadneho inštančného procesu, t. j. podaním odvolania. Súd zároveň žalobkyni fakticky znemožnil zvoliť si vo veci advokáta alebo potrebu právneho zastúpenia riešiť cestou Centra bezplatnej právnej pomoci, pretože bezprostredne po doručení tohto uznesenia priamo na pojednávaní vyhlásil rozhodnutie, ktorým konanie vo veci skončil. Týmto svojím postupom zaťažil konanie vadou spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Následne Krajský súd v Nitre opätovne rozsudkom z 22. júna 2011, sp. zn. 5 Co 234/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako prvostupňový súd, že žalobkyňou označený žalovaný nie je nositeľom právnej povinnosti uplatneného zodpovednostného vzťahu. O návrhu žalobkyne na zámenu účastníka na strane žalovaného, aby súd konal so štátom, ktorý predniesla na odvolacom pojednávaní, nerozhodoval, pretože podľa § 216 ods. 1 O.s.p. ustanovenie § 92 ods. 1 a 4 O.s.p. na odvolacie konanie neplatí. Na námietku žalobkyne, že súd celý čas až do rozhodnutia veci konal s ňou označeným žalovaným, odvolací súd s poukazom na § 5 ods. 1 O.s.p. uviedol, že súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkovi v občianskom súdom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach a nie o hmotnom práve. Otázka nedostatku pasívnej legitímácie vyplýva z hmotného práva a nie je predmetom poučovacej povinnosti súdu. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa dovolanie. Žiadala rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 237 písm. f/ a g/ O.s.p. ako aj z ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. Vadou spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) zaťažil odvolací súd konanie tým, že žalobkyni v odvolacom konaní neustanovil právneho zástupcu z radov advokátov, respektíve jej návrhu nevyhovel, napriek tomu, že v konaní na prvom stupni spĺňala podmienky podľa § 30 ods. 1 O.s.p. a zástupca

z radov advokátov jej bol ustanovený. Navyše podľa názoru dovolateľky odvolací súd pri opätovnom prejednávaní veci nerešpektoval názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v rozhodnutí z 29. júla 2010, sp. zn. 2 Cdo 239/2009, podľa ktorého bolo potrebné, aby krajský súd postupoval tak, že žalobkyňa bude mať reálnu možnosť domôcť sa právnej pomoci vo forme právneho zastúpenia. Vadu spočívajúcu v tom, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol nesprávne obsadený súd okrem ak miesto samosudcu rozhodoval senát (§ 237 písm. g/ O.s.p.), videla v tom, že o odvolaní konal a rozhodoval senát s predsedom senátu JUDr. Vladimírom Pribulom, napriek tomu, že žalobkyňa niekoľkokrát vo svojich písomných a ústnych podaniach prejavila pochybnosť o jeho nezaujatosti, pričom JUDr. Vladimír Pribula bol už v minulosti vylúčený z prejednávania vecí, v ktorých bola účastníčkou konania. Napriek tomu sa odvolací súd s touto skutočnosťou nijako nevyporiadal, preto navrhla, aby sa s otázkou zaujatosti JUDr. Vladimíra Pribulu zaoberal dovolací súd. Dovolanie ďalej odôvodnila námietkami pochybení súdu spočívajúcimi v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a v inej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Súd nesprávne posúdil otázku pasívnej legitímácie žalovaného po tom, ako s ním ako nesprávne označeným účastníkom konania konal. Súd tak vniesol do konania nejasnosť a rozpor, pretože nemal bez odstránenia pochybností v označení účastníka s takto označeným žalovaným ďalej konať, najmä keď z návrhu bolo zrejmé, že sa žalobkyňa domáha náhrady škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Súd pri svojom rozhodovaní vychádzali z nedostatočne zisteného skutkového stavu, keď nevykonali navrhnuté dôkazy, najmä výsluch svedkov p. Š., p. A., p. T. a p. V.. V konečnom dôsledku sa súde v konaní vôbec nezaoberali otázkou poškodenia práv žalobkyne nesprávnym úradným postupom, respektíve nekonaním orgánu štátu. Navrhla vykonať dokazovanie jej písomnými podaniami a ňou predloženými listinami, oboznámením sa s obsahom spisu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, ako aj výsluchom svedkov navrhnutých v konaní pred prvostupňovým súdom a odvolacím súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), najskôr skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože dovolaním možno napadnúť nie všetky právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, ale len tie, voči ktorým podanie dovolania pripúšťa zákon (§ 236 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydané vo forme rozsudku upravujú ustanovenia § 238 a § 237 O.s.p. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Podľa § 238 ods. 5 O.s.p. dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Keďže podané dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, ale takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, ani takému potvrdzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa, v ktorom súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4, nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť z § 238 ods. 1 O.s.p., ani z § 238 ods. 3 O.s.p.

Žalobkyňa v dovolaní namietala, že sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v uznesení z 29. júla 2010, sp. zn. 2 Cdo 239/2009 (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky v uvedenom uznesení uviedol, že odvolací súd o návrhu žalobkyne (na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov) rozhodol uznesením z 8. októbra 2008 sp. zn. 5 Co 18/2008 tak, že ho zamietol. Uznesenie bolo žalobkyni doručené až na pojednávaní konanom 29. októbra 2008, na ktorom odvolací súd zároveň rozhodol vo veci samej. Keďže v predmetnej veci krajský súd konal ako súd odvolací a nie ako súd prvostupňový (§ 9 ods. 2 O.s.p.), nie je voči tomuto jeho rozhodnutiu prípustné odvolanie. Tým, že o návrhu žalobkyne na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov rozhodol odvolací súd, ktorý túto žiadosť zamietol, ocitla sa žalobkyňa v postavení, kedy

nemohla požiadať o preskúmanie tohto rozhodnutia v rámci riadneho inštančného procesu, t. j. podaním odvolania. Súd zároveň žalobkyni fakticky znemožnil zvoliť si vo veci advokáta alebo potrebu právneho zastúpenia riešiť cestou Centra bezplatnej právnej pomoci, pretože bezprostredne po doručení tohto uznesenia vyhlásil rozhodnutie, ktorým konanie vo veci skončil. Týmto svojím postupom zaťažil konanie vadou spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Vzhľadom na túto skutočnosť Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po vrátení veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie žalobkyňa žiadosťou zo 7. októbra 2010 opätovne požiadala Krajský súd v Nitre o ustanovenie advokáta – JUDr. M. K. na jej zastupovanie v odvolacom konaní. Na túto žiadosť odvolací súd reagoval prípisom z 22. decembra 2010 v ktorom uviedol, že o žiadosti žalobkyne o ustanovenie advokáta v odvolacom konaní už bolo rozhodnuté, preto o tejto žiadosti nemôže rozhodovať znova. Ďalej žalobkyňu požiadal o oznámenie, či si zvolila advokáta na zastupovanie v odvolacom konaní, a ak áno o predloženie plnej moci na takéto zastupovanie, prípadne o oznámenie, či žalobkyňa požaduje ustanoviť za zástupcu Centrum právnej pomoci. Žalobkyňa listom zo 14. januára 2011 žiadala odvolací súd, aby jej bol ustanovený advokát JUDr. M. K. alebo iný advokát z Centra právnej pomoci. Odvolací súd uznesením z 25. mája 2011 sp. zn. 5 Co 234/2010 návrh žalobkyne na ustanovenie Centra právnej pomoci za jej zástupcu v konaní zamietol. Predmetné uznesenie bolo žalobkyni doručené 3. júna 2011. Následne odvolací súd určil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 22. júna 2011. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd žalobkyni vytvoril dostatočný priestor na zvolenie si advokáta na jej zastupovanie v odvolacom konaní. Odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, dovolanie v zmysle ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. preto prípustné nie je.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., v zmysle ktorého je dovolací súd povinný vždy skúmať, či konanie pred odvolacím, respektíve aj prvostupňovým súdom, nie je postihnuté vadou uvedenou v § 237 O.s.p., skúmal Najvyšší súd Slovenskej republiky, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (rozhodlo sa vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako účastník,

nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát).

Žalobkyňa vo svojom dovolaní uviedla, že jej odvolací súd svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uviedla, že ak súd rozhodol o zamietnutí návrhu žalobkyne na ustanovenie Centra právnej pomoci za jej zástupcu v konaní a vo veci stanovil následne len termín verejného vyhlásenia rozhodnutia, fakticky vystavil žalobkyňu do rovnakej procesnej situácie ako pri pôvodnom rozhodnutí z 29. októbra 2008, t. j. žalobkyňa po zamietnutí návrhu už nemala reálnu možnosť zvoliť si advokáta. Dovolací súd sa s týmto tvrdením žalobkyne nestotožňuje, pretože ako už bolo povedané vyššie, odvolací súd žalobkyňi vytvoril dostatočný priestor na zvolenie si advokáta na jej zastupovanie v odvolacom konaní po tom čo zamietol jej návrh na ustanovenie advokáta alebo Centra právnej pomoci na jej zastupovanie v odvolacom konaní. Tvrdená vada v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. preto odvolacie konanie nezaťažila.

Žalobkyňa vo svojom dovolaní ďalej namietala, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (§ 237 písm. g/ O.s.p.). V odvolacom konaní rozhodoval vo veci ako predseda senátu JUDr. Vladimír Pribula, ktorý v minulosti bol v iných veciach žalobkyne vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci z dôvodov, ktoré stále trvajú. Poukázala tiež na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. októbra 2005, č.k. 4 Nc 34/2005, ako aj na to, že zaujatosť JUDr. Pribulu namietala viackrát aj v tomto konaní.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 2 O.s.p. na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní.

Podľa § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Podľa § 15a ods. 1 O.s.p. účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Dovolací súd zo spisu v predmetnej veci zistil, že o obsahovo rovnakej námietke žalobkyne už Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto veci rozhodol, a to v uznesení z 29. júla 2010, sp. zn. 2 Cdo 239/2009. Keďže od prijatia tohto rozhodnutia nenastali žiadne nové skutočnosti vo vzťahu k zaujatosti JUDr. Vladimíra Pribulu, ktoré by bolo potrebné posudzovať, (v konaní neboli zo strany žalobkyne vnesené námietky zaujatosti) dovolací súd dospel opätovne k záveru, že nezaujatosť predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu v čase jeho rozhodovania spochybnená nebola, a teda konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. g/ O.s.p.

Dovolateľka ďalej tvrdila, že konanie na odvolacom súde bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Tvrdila, že tak súd prvého stupňa ako aj odvolací súd nedostatočne zistili skutkový stav veci, keďže nevykonali navrhované dôkazy.

Na námietku dovolateľky, spochybňujúcu správnosť zistených skutkových záverov nižších súdov, či nedostatočne zisteného skutkového stavu veci – v tomto smere bol najvyšší súd viazaný ako rozsahom tak i obsahom podaného dovolania – možno uviesť len to, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samé osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným, na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať ako revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, tak ani prieskumom nimi vykonaného dokazovania.

Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je ďalšou všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa.

Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení a to ani v súvislosti s právnym posúdením vecí, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 243a ods. 2, in fine O.s.p. (arg. „dokazovanie však nevykonáva“).

Záverom dovolací súd k námietkam dovolateľky ohľadne nesprávneho právneho posúdenia vecí (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) dodáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie vecí je síce relevantným dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 O.s.p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne v súlade s ustanovením § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože nepodal návrh na ich náhradu (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. januára 2014

JUDr. Martin Vladík, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová